

MEZŐGAZDASÁGI KIVITELÜNK HELYZETE

A MAGYAR AGRÁRKIVITEL eredményeinek helyes megítélése szempontjából mindenképpen figyelembe kell vennünk azt, hogy az egész világ külkereskedelme és ezzel a magyar behozatal milyen nagy mértékben esett vissza az utolsó években. Harminchárom állam kiviteli és behozatali adatainak táblázatából azt a végső eredményt állapíthatjuk meg, hogy ennek a 33 országnak behozatala 1931-ben az 1929-es évi eredmények 60.9%-át, ugyanezen országok kivitele az 1929-es kivitelnek 59.5%-át tette ki, tehát mondhatjuk, hogy a világ külkereskedelmi forgalma 1929-től 1931-ig 40%-kal esett vissza. Ez alatt az idő alatt Magyarország behozatala 51.7%-ra, a kivitele pedig 54.6%-ra csökkent az 1929-es eredménynek. 1932-ből még csak hét állam adatait ismerem, amelyek közül Litvánia kivitele az 1929-es értéknek 57%-ára, Anglia kivitele 42%-ára, Magyarország kivitele 32%-ára esett vissza az 1929-es évi kivitelnek. Az általános elzárkózás! politika tehát kétségtelenül megállapítható és nem volnánk tárgyilagosak, ha Magyarországnak ezen a téren mutatkozó elsőségét kizárólag a szomszédaink hibájául rónánk fel. Magyarország nemcsak kivitelének hanyatlásában vezet, hanem a behozatal meggátlásában is igen előkelő helyet foglal el, amennyiben azt az 1929-es értéknek 31.7%-ára szorította le.

Magyarország teljes külkereskedelmi forgalma az 1920-as években igen szép fejlődést mutat. A behozatal és kivitel összege 1920-ban 670 millió pengőt tett ki és évről évre fokozatosan emelkedve 1929-ben 2.100 millió pengőben kulminált. Ebben az évben behozatalunk 1.065 millió pengő, kivitelünk 1.038 millió pengő volt. Az 1920—29-ig terjedő tíz év alatt a külkereskedelmi forgalom egyenlege állandóan passzív volt, de ez a passzívum az 1929. évben már csak 25 millió pengőt tett ki.

Az azóta eltelt három év alatt a szépen indult fejlődés megfordult és az 1932. évre összforgalmunk az 1920. évi érték alá esett vissza, vagyis a három év alatt elvesztettük azt, amit tíz év munkájával elértünk. Az 1932. évben összforgalmunk kereken csak 670 millió pengőt tett ki, ami az 1929-es eredménynek csak 31.8%-a, tehát kevesebb, mint az egyharmad része. Ebből a behozatal kereken 337 millió pengő, a kivitel kereken 333 millió. A behozatal az 1929. évi értéknek csak 31.6%-át, a kivitel pedig csak 32%-át teszi ki. A külkereskedelmi egyenleg csak 3.9 millió pengővel passzív, de annál súlyosabb megítélés alá esik, hogy az összforgalom ennyire visszaesett. Az 1920 óta eltelt időszak külkereskedelmi eredményei vizsgálatánál

tehát megállapíthatjuk azt, hogy 13 év alatt a külkereskedelmi össz-forgalom visszaesett oda, ahonnan fejlődésére elindult. Ebben az össz-forgalomban azonban a kivitel kedvezőbben alakult, mert bár a tavalyi és tavalyelőtti évek aktív egyenlegéhez képest a legutolsó év egyenlege rosszabbodott, mégis a 13 év folyamán a kivitel százalékos aránya az össz-forgalomban állandóan javult.

Ha már most kizárólag az agrárkivitelre vonatkozó adatokat vizsgáljuk, úgy idesorozva az élelmiszeripari termékeket is, agrár-kivitelünk értékét a legutolsó évben kereken 220 millió pengőben állapíthatjuk meg, ami az egész kivitel értékének 66%-át teszi ki. Az agrár- és iparcikkek értékének aránya az előző években a következő volt 1926—1932-ig: 80%, 78%, 73%, 77%, 68% és 66% az agrár-cikkek javára. Ha figyelembe vesszük, hogy az agrárcikkek ára az iparcikkekhez képest az utóbbi években milyen nagyot hanyatlott, akkor megállapítható, hogy agrárkivitelünk mennyisége az ipari kivitelhez viszonyítva tényleg nem hanyatlott, tehát nem felel meg a való-ságnak az, amit ipari körökben hangoztatnak, hogy az ország iparosodása külkereskedelmünk struktúráját ténylegesen megváltoztatná, mindössze az történt, hogy az agrárcikkek nagy árhanatlásának következtében az agrárkivitel értéke az összkivitelhez viszonyítva csökke-nést mutat.

Az agrárkivitel összetétele a legutolsó évben érték szerint a követ-kező arányokat mutatja: az egész agrárkivitel értékének kereken 27%-át az állattenyésztésből származó kivitel, 32%-át a szántóföldi termésből származó, 41%-át pedig a mezőgazdasági kistermékek csoportja képezi, amelyhez az élvezeti cikkeket és az ipari növényeket is hozzásoroztuk.

Az állattenyésztésből származó kivitelben a vágó- és igásállat kivitel az összkivitelnek több, mint 20%-át, az állati élelmiszer kivitel 5%-át és az egyéb állati nyersanyagok több, mint 1%-át teszik. A szántóföldi termékek közül az összes gabonafélék az agrárkivitelnek alig több, mint 15%-át, az őrlemények 8.5%-át, a hüvelyesek több mint 2%-át és a magvak 6%-át képezik. A harmadik főcsoportban az apróállatok (baromfi, vad stb.) az összes agrárkivitelnek több mint 21%-át, a gyümölcsök 3%-át, az idénycikkek 2.5%-át, az élvezeti cikkek nem egészen 7%-át és az egyéb növényi anyagok 6.5%-át teszik ki. Ezeket az eredményeket akkor tudjuk helyesen megítélni, ha megnézzük, hogy ezek a főcsoportok az előző évekhez képest hogyan alakulnak. Az egész agrárkivitel mennyisége 1929. évhez képest 41%-ot tesz ki, értéke pedig kereken 27%-ot. Az állattenyésztésből származó kivitel mennyisége az 1929-es eredménynek 55%-a, az értéknek 27%-a. Ebből a vágó- és igásállatok kivitele az 1929. évi mennyiségének 55%-a, az állat élelmiszer 66%, az állati nyersanyag 32%. Látható tehát, hogy a legnagyobb visszaesés a nem élelmi célt, hanem ipari nyersanyagot szolgáló állati termékekben mutatkozik és a legjobban tartotta magát az állati élelmiszer cikkeknek csoportja.

A szántóföldi termékek: gabona, hüvelyesek, magvak, őrlemények csoportja az 1929. évi mennyiségnek kevesebb, mint 32%-át tette ki, értékben pedig az 1929-es értéknek csak 20%-át érte el. Ebből

a gabonafélék az 1929-es mennyiségnek 31%-át, értékének csak 17%-át, az őrlmények a mennyiségnek 25.5 %-át, az értéknek kevesebb mint 16%-át tették, a hüvelyesek mennyisége az 1929. évének 60%-a, értéke azonban alig 26%-a, a magvak kivitele az 1929-es évi mennyiségnek 71.5%-a, az értéknek pedig 69%-a. Látható tehát, hogy a szántóföldi termelésből származó cikkek, a gabona- és lisztfélék nemcsak értékben, hanem mennyiségben is nagyon visszaestek és főleg a liszt az, amely az összes cikkek közül a legjobban visszaszorul, viszont a hüvelyesek kivitele mennyiség szempontjából az általános hanyatláshoz képest kedvező, a magvak kivitelének pedig nemcsak mennyisége, hanem értéke az összes csoportok közül a legkedvezőbbben tartotta magát.

A harmadik főcsoportban, az apróállatok és termékei, vagyis főképp a baromfi és termékei kivitele mennyiségben nemcsak hogy nem hanyatlott, hanem 5%-kal meghaladta az 1929. évi eredményt. Ezen cikkek értéke átlagosan 50%-os hanyatlást szenvedett. A gyümölcs-kivitel az 1929. évi mennyiségnek 55.5%-át teszi ki, értékben azonban csak 35.5%-ot. Az idénycikkek mennyisége az 1929-esnek 30%-a, értéke 25.5%-a, az élvezeti cikkek (bor, dohány, cukor) átlagosan 30% mennyiségben és nem egészen 20% értékben. Látjuk tehát, hogy a kistermékek csoportjában, főleg a baromfi és annak termékei kivitele a domináló és ez az egyetlen csoport, amely a krízis éveiben, vagyis 1929. évhez képest a kivitel mennyiségét tekintve nemcsak hogy nem esett vissza, hanem emelkedett és a kis cikkek közül árát is legjobban tartotta.

Láttuk, hogy az állattenyésztésből származó cikkek közül az állati élelmiszerek, a szántóföldi termékek közül a magvak és hüvelyesek, a kistermékek közül pedig az apróállatok és termékeik tartották meg legjobban pozíciójukat a kivitelben. Ezek mind olyan cikkek, amelyek a termelőtől nagymennyiségű munkát kívánnak meg és amelyeknél a minőségnek a kereslet szempontjából döntő szerepe van.

Lássuk az egyes cikkek kiviteli eredményeinek rövid összefoglalását.

I. Az élőállatok közül a szarvasmarha kivitele általában 50%-os hanyatlást mutat és két legfontosabb piacunkon, az osztrák és olasz piacon a legnagyobb mérvű. A többi állatok kivitele kedvezőbbben alakult, mint az elmúlt évben. Sertésből 12 ezer darabbal többet vittünk ki, ami főleg a cseh kivitel emelkedésének tulajdonítható, a két-ével ezelőtti mennyiségnek azonban még a felét sem értük el és az őszi kampány kivitele erősen elmarad az előző év őszi időszakához képest is. Ló kivitelünk 3 ezer darabbal haladja meg az előző évi eredményt, ami főleg az Ausztria felé fellendült vágóló kivitel következménye. A juh kivitel az előző évvel szemben emelkedett, de a két év előtti eredményt nem értük el. Itt a francia piac veszi fel a kivitt mennyiség 90%-át és az elhelyezés az elmúlt években igen szépen emelkedett. Az élő állatok csoportjában a szarvasmarhán kívül, tehát a többi állatok kivitele mennyiségben ja vilit, az ár hanyatlás azonban oly nagy volt, hogy a kivitt mennyiségek értéke mégis alatta maradt az előző évnek.

II. Az élelmezésre szolgáló állati termékek közül a húskivitelünk hanyatlása majdnem 50%-os. Disznósírkivitelünk az előző évi mennyiségnek 62%-át teszi ki. Zsírban, szalonnában és hájban a cseh piac újabb vásárlása mutat kedvező eredményt az előző évhez képest, azonban a két évvel ezelőtti mennyiségnek a felét is alig éri el az export.

III. Az ipari célokra szolgáló állati termékek kivitele évek óta hanyatlak. A nyersbőr 50%-át, a gyapjú pedig csak 33%-át teszi ki az előző évi mennyiségnek.

IV. A gabonafélék csoportjából a búz kivitel az előző évi mennyiségnek csak 40%-át érte el. Az 1931. évi erőszakolt távoli szállítások a francia, belga és angol piacokra teljesen megszűntek, de kiesett az olasz piac vásárlása is. Kivitelünk legközelebbi piacainkra húzódott vissza, amelyek közül az előző évhez képest az akkor teljesen elzárt cseh piac az idén 76 ezer q-t vett fel, ami azonban a régebbi éveknek a millió q-t állandóan meghaladó kivitelével szemben szegényes eredmény. A legutolsó évben Németország vásárolta tőlünk nagyobb tételben az úgynevezett csirkebuzát. Rozskivitelünk a két évvel ezelőtti mennyiségnek a felét alig éri el, a visszaesés elsősorban az osztrák piacon mutatkozott, olaszországi, svájci és hollandiai elhelyezés azonban emelkedést mutat. Az árpa kivitele az előző évi mennyiségnek két és félszeresét teszi ki, az egész évi kivitelnek körülbelül 90%-át Svájc vásárolta meg és új vevőként jelentkezett Hollandia. Zsombkivitelünk is emelkedett az előző évhez képest, főleg Olaszországban helyeztünk el nagyobb mennyiségeket. Tengeri kivitelünk az előző évi gyenge termés miatt visszaesett csekély kivitelnek három és félszerese ugyan, de a két év előtti eredménynek csak egynegyed részét teszi ki.

V. Liszt kivitelünk az elmúlt évben az előző évi mennyiségnek a felét sem érte el, ami az osztrák elhelyezés nagy hanyatlásán kívül az angol és a svájci kivitel majdnem teljes megszűnésének a következménye. Bár a hanyatlás már három éve tart, a legutolsó év visszaesése mutatja a legnagyobb százalékot; ez a legértékesebb és egykor legjelentékenyebb agrárkiviteli cikkünk a két év előtti mennyiségnek alig egynegyed részét éri el. Míg a háború előtti időben búzalisztó vitelünk a búzákivitelnek 150—160%-át tette ki, sőt még 1924-ben is 122%-a volt, addig ez az arány az utolsó évek folyamán a liszt hátrányára mindjobban megváltozik és a legutolsó évben liszt kivitelünk a búzákivitelnek mennyiségben már csak 43%-át érte el.

VI. Hüvelyesek közül a bors kivitel az előző évi mennyiségnek csak 65%-át érte el. A hanyatlás Olaszországgal szemben igen nagy, viszont Ausztria, Németország és Franciaország felé kisebb emelkedést mutat. Bors kivitelünk több mint két és félszerese az előző évnek, az emelkedés leginkább Anglia felé mutatkozik, ahol exportunknak több mint felét helyeztük el. Jelentékenyen emelkedett a tóvítel Franciaország felé és a többi piacok felé is. Mint új vásárlók Jugoszlávia és Svédország jelentkeztek. Lenckivitelünk az előző évi mennyiségnek 170%-át teszi ki. Ennél a cikknél az export fejlődése évek óta állandóan tart. Fővásárlónk Németország, amely kivitelünknek majdnem a felét veszi fel, utána következnek Ausztria és Franciaország, ahova irányuló exportunk szépen emelkedik.

VII. A magvak közül lucernamagkivitelünk már négy éve emelkedik. Fővásárlónk Németország és Ausztria, de az utolsó évben számos egészen új piacon is sikerült ezt a feltétlen exportképes cikkünket elhelyezni, így Svájcban, Franciaországban, Angliában, sőt az Egyesült Államokban is. Egyéb heremagvakban az előző évi mennyiséget több mint 150%-kal haladta meg a kivitel, amelyet elsősorban szintén Németország fokozódó érdeklődésének köszönhetünk.

Olajmagkivitelünk, sajnos, csak 83%-át tette ki az előző évi mennyiségnek. Napraforgómag- és tökmagkivitelünk Ausztria felé már harmadik éve emelkedést mutat, Jugoszlávia felé újra megindult a tóvítel és Anglia ismét jelentékeny mennyiséget vásárolt. Repcemagkivitelünk igen nagy fejlődést mutat Jugoszlávia felé. Mustármagkivitelünk az utolsó négy évben állandó emelkedést mutat, de az 1927—28. évi eredményt még nem érte el. Cirokmagkivitelünk újra megindult Svájc felé.

VIII. Az apróállati termékek csoportjában baromfi kivitelünk az előző évi eredménynek csak 70%-át teszi ki. A tóvítel hanyatlása főként az osztrák, a német és az angol relációban mutatkozik. Az egyes fajták közül az élő csirke kivitele Olaszország felé szépen fejlődik. A leölt pulyka angliai elhelyezése is évről-évre lassú, de állandó emelkedést mutat. A tojáskivitel igen nagy, majdnem 50%-os hanyatlást mutat, ami főleg a németországi export visszaeséséből származik. Ággyóltó vitelünk az előző évi mennyiségnek 70%-át tette tó, leg-

nagyobb piacunkon, Németországban, az előző évi mennyiségnek csak 50%-át tudtuk elhelyezni, viszont Ausztria felé fokoztuk a kivitel. Egyéb apróállatok és azok termékei közül a v a dkivitel csekélyebb, a halkivitel az előző évi mennyiségnek 56%-a, a lengyel, a német és osztrák piacon erősebb hanyatlást mutat. Jelentéktelen m é zkivitelünk alig változott. A v a jkivitel az egész évi eredmény emelkedést mutat. Az exportált mennyiségnek 85%-át Németországban helyeztük él, amely felé a kivitel eddig szépen emelkedett. Az utolsó évben Franciaországban is sikerült 1.500 q-t elhelyezni, azonban Olaszország és Svájc már igen erősen elzárkóztak az utolsó évben v a jimportunk dől.

IX. Gyümölcskivitelünk majdnem 50%-os visszaesést mutat az előző évvel szemben. Az aim akivitel az előző évi mennyiségnek a felét sem érte el, az export visszaesése főleg Ausztriával szemben mutatkozik. Szőlőkivitelünk öt évig egyfolytában szépen emelkedő eredményeket produkált \$ hat év óta ez az első év, hogy az export visszaesett. Az előző évhez képest a kajszinbarackkivitel mutat nagy emelkedést, itt éppen Ausztria az, mely az előző év mennyiségének a kétszeresét vásárolta. A németországi cseresznyeexport emelkedett, dinnyéből pedig újra vásárolt kisebb mennyiséget Csehszlovákia.

X. Az idénycikkek közül a burgonyakivitelünk messze elmaradt az előző évi rekordteljesítmények mögött, annak csak 25%-át éri el. Vöröshagymakivitelünk Németország felé az előző évhez képest szép emelkedést mutat, de a három évvel ezelőtti mennyiségnek meg a felét sem közelítjük meg. Az utolsó évben Angliában 25 ezer q-t tudtunk elhelyezni és emellett a svájci, sőt még a svédországi elhelyezés is emelkedett. Uborkából, zöldbabból és zöldborsóból Németország felé javult az elhelyezés lehetősége.

XI. Borkivitelünk az előző évi mennyiségnek 73%-át érte d, a hanyatlás főleg az osztrák piacon mutatkozik, de jóformán kiesett a francia és a belga piac is. A német kivitel emelkedése minimális, az azelőtti éveken keresztül egyre javuló csehpiac, mdy 1930-ban már 74 ezer q-t vett fel, a múlt évben csak 12 ezer q-t vett át. Az osztrák kivitel a felére esett vissza az előző évnek és legfontosabb piacunkon, Svájcban is kisebb visszaesés mutatkozott az dőző éwd szemben. D o h á n ykivitelünk az előző évi mennyiségnek egy harmad részévd emelkedett.

Ha Magyarország külkereskedelmi helyzetének területi kialakulását a békebeli viszonyokhoz hasonlítjuk, azt látjuk, hogy a forgalom intenzitása a dunai államokkal szemben általában javult. A dunai államok agrárcsoportjával szemben azonban helyzetünk rosszabbodott. Míg ugyanis a háború előtt Ausztriával és a mai Csehországgal szemben 100 millió pengős passzívánk volt, és a három dunai agrárállammal, Romániával, Jugoszláviával és Bulgáriával szemben aktívánk 12 millió pengőt tett ki, addig 1931-ben Ausztriával és Csehszlovákiával 75 millió pengővel, 1932-ben 37 millió pengővel volt aktív külkereskedelmünk. A román, jugoszláv és bolgár területtel viszont külforgalmunk egyenlege 1931-ben 62 millió pengővel, 1932-ben 25 millió pengővel volt passzív. Ha ehhez hozzávesszük még azt is, hogy Franciaország, Belgium és Anglia felé külkereskedelmi mérlegünk a békebeli állapotokhoz viszonyítva javult, akkor nagy általánosságban annyit mindenesetre megállapíthatunk, hogy a háborúelőtti állapotokhoz képest az árucsera a keleti piacokon hátrányosan alakult, viszont egyes nyugati országokkal szemben javult külkereskedelmi viszonyunk. Az agrárexport szempontjából csak annyiban kell a keleti piacokkal foglalkozni, amennyiben Romániából a nyersolaj és a fa, Lengyelországból a szén, Jugoszláviából a fabehozatalunk olyan importszükségletei a csonkaországnak, amelyek előtt csak mesterséges úton, veszteséggel zárhatjuk el határunkat. Ha pedig ezen országokkal szem-

ben legfontosabb nyersanyagaink beszerzése céljából állandó keresletünk van, megvan adva a gazdasági alapja annak, hogy exportunkat ezen országok felé az import határáig kiépítsük. Ez az említett három ország nemcsak ipari exportunk szempontjából, hanem mezőgazdasági gépeink, vetőmagjaink és tenyészállataink számára is a legtermészetesebb és legjobb piac kellene hogy legyen. Az agrárkivitel szempontjából tehát Németország, Csehszlovákia, Lengyelország és Románia, vagyis geográfiai és északi és keleti szomszédaink nem vesznek fel agrár- és ipari kivitelünkéből annyit, mint amennyire mi az ő ipari félégyártmányaira és ipari nyersanyagaikra rá vagyunk utalva. Viszont a nyugati és déli államok, Anglia, Franciaország, Belgium, Svájc és Olaszország iparcikkeiből nem fogyasztunk annyit, mint amilyen értéket agrárcikkekből ezen államok tőlünk vásárolnak.

Az egyes országokba irányuló agrárkivitelünk érték szerint millió pengőben számítva a következő:

Ország	1931.	1932.	Ország	1931.	1932.
Ausztria	156.6	91.2	U. S. A.	1.1	1.7
Németország	56.0	39.9	Lengyelország	3.6	1.5
Olaszország	52.6	23.9	Belgium	5.2	1.0
Csehország	15.8	16.7	Románia	1.1	0.7
Svájc	34.1	12.7	Svédország	0.3	0.3
Franciaország	21.1	9.4	Görögország	2.9	0.1
Anglia	22.3	9.4	Bulgária	0.2	0.1
Jugoszlávia	3.1	3.4	Törökország	0.2	—
Hollandia	2.1	1.9	Egyéb ország	12.7	5.4

Legfontosabb piacunkkal, Ausztriával szemben agrárkivitelünk az előző évi értéknek körülbelül 60%-ára, Németországgal szemben 70%-ára, Olaszországgal szemben 45%-ára, Svájccal, Franciaországgal és Angliával szemben 40% alá esett vissza. Javulás mutatkozik az előző évvel szemben a csehországi agrárkivitelben, amely azonban az 1930-as értéknek még mindig csak 12%-át teszi ki. Jugoszlávia és U. S. A. felé agrárkivitelünk értéke az előző évvel szemben emelkedett. Az egyes cikkek gravitációja az egyes piacok irányában természetesen különböző. Nagy általánosságban élő állatkivitelünk mindössze öt komoly piacra számíthat és ezek: Ausztria, Olaszország, Csehország, Svájc és Franciaország. Állati élelmiszerkivitelünk már nagyobb rádiuszu piaccal rendelkezik. Az állati nyersanyagok közül a szomszédos agrárországokba, Romániába és Jugoszláviába is exponálunk. Az utóbbi években meglehetősen távoli piacokat kerestek fel gabonáink, ami azonban nem mondható egészséges piaci helyzetnek a tekintélyes fuvar költségek miatt. Ezzel szemben a hüvelyesek és magvak által sikeresen tartott távoli piacok, például az U. S. A. azt bizonyítják, hogy ezen cikkek minőségüknel fogva igen nagy akciórádiuszu körben versenyképesek. Baromfi termékeink angliai erős pozíciója ugyancsak annak a bizonyítéka, hogy az igényekhez megfelelő alkalmazkodás mellett ezen cikkeink elhelyezési lehetősége is bőségesen tág körre terjed. A tojásexportunk csak Ausztriára és Németországra van bázisra s ha ezek az államok elzárkóznának az import elől, a magyar tojásnak teljesen idegen piacokon kellene megostromolni a konkurrencia kiépített állásait. A gyümölcsfélék piaci köre eddig aránylag nem volt

elég, amennyiben csak Ausztria, Németország, Csehszlovákia és Lengyelország szerepeltek. Újabban azonban Anglia és egyéb távoli országok felkeresése azt bizonyítja, hogy a szállítási viszonyok átorganizálása után és megfelelő propaganda mellett gyümölcsféléink piaci köre is bőségesen tágítható volna. Ha csak Ausztriát, Csehszlovákiát, Németországot és Svájcot vesszük figyelembe és a burgonya elhelyezés szempontjából annyira fontos Olaszországot és Görögországot nem is számítjuk, akkor is azt látjuk, hogy ezen országok kereken körülbelül 15 millió q gyümölcs és idénycikk-szükségletüket fedezik import útján, tehát körülbelül tízszer annyit importálnak, mint amennyi Magyarország eddigi exportja volt ezen cikkekből. Azonban igen sok olyan idénycikkünk van, amellyel nemcsak azt a négy, hanem sokkal távolibb más piacot is felkereshetnénk. Éppen a krízis legutolsó éveit azt mutatják, hogy a magyar gyümölcs- és idénycikkfélék exportjának meg volna a maga reális alapja és itt a termelés átszervezése sem igényelne olyan túlságosan nagy költséget, inkább a termények megfelelő kezeléséről (szállításáról, csomagolásáról) és főként pedig ezen termények propagandájáról volna szó. Ez az a pont, ahol a magyar exportpropagandának minden leleményességét és energiáját összpontosítani kell, mert külföldi tapasztalatok azt mutatják, hogy éppen ezen élelmiszer cikkeknél a propagandának nagy eredménye van, mert ezek a cikkek vannak a guszthus és divat hatásának legerősebben átvetve. Németország idénycikk fogyasztása még a kritikus években is szilárdan tartja magát és éppen a finom zöldségfélék iránt még ma is igen felvevőképes.

Ez A CSOPORTOSÍTÁS, amelyben a magyar mezőgazdasági kivitel adatait megismertettük, abból a szempontból történt, hogy a mezőgazdasági termelés három legfőbb irányának a kivitelben mutatkozó eredményeit számszerűleg láthassuk. Ezen eredmények birtokában nem mehetünk el szó nélkül agrártermelésünk és exportunk legnagyobb kérdése mellett: igaz-e, hogy „Magyarország a búza-termeléssel áll, vagy bukik.“

A búzapártiak legfőbb érvei a termés hozam aránylag biztos volta, továbbá a magyar talaj- és klímaviszonyok adottsága, a magyar búza speciális jó tulajdonságai, a termelés átszervezésének nehézségei és végül annak kétségbevonása, hogy a búzánál exportképesebb cikket nagy tömegben produkálhassunk és elhelyezhessünk. A búzapártiak elveivel szemben áll a magyar búza magas termelési költsége, magas szállítási költsége, a jó minőségek egységes és egy tömegben való produkálásának hiánya és még sok-sok részletnehézség. De mindezeknél még sokkal súlyosabb a tengerentúli konkurrenciára, amely a mienkhez képest mérhetetlen tömegeivel, eszközeivel és apparátusaival kérlelhetetlenül tör elő a magyar búza magas termelési költségén rövid időn belül és nagyobb átorganizálás nélkül aligha lehet jelentékenyen segíteni. A szállítási költségeket részben mérsékelhetnénk ugyan, de még akkor sem és jelenleg sem számíthatunk Közép-Németországon és Svájcra túl rentábilis exportra. Ezzel szemben úgy hírlik, hogy Kanada és Észak-Amerika egyesült erővel építik ki legfontosabb búza.

területeiknek az öt tavon és a Szentlőrinc folyón keresztül hajózható útját a tengeri hajók számára is, aminek következtében az északamerikai búza néhány év múlva átrakodás nélkül 60%-kal csökkentett szállítási költségekkel rohamozhatja meg az eddig még meg hódított európai piacokat is. Bármennyire fáj is, bele kell nyugodnunk abba, hogy a nyugateurópai piacokon a tengerentúli konkurrencia előtt meg kell hátrálnunk, sőt részben a közép európai piacokat is át kell engedni a fogyasztási centrumoktól távol fekvő, alacsony termelési költségekkel termelő területeknek és örülhetünk, ha legközelebbi piacunk a legjobb minőségű búzáunkat át fogja venni. A búzatermelés átgazdálkodására alkalmas időt már elszalasztottuk és ma már csak gyors segítségről, gyorsan ható eszközökről lehet szó. Az egyik sürgős teendő az, hogy a búzatermelésünkben különbséget tegyünk minőségi búza és közönséges búza között és csak a minőségi búza exportját forszírozzuk a kereskedelmi szerződésekből. Ha csak minőségi búzára vonatkozólag kérnék kedvezményes vámtételeket, úgy sokkal jobban és könnyebben érnék célt, mint ha a búzafajták között nem teszünk különbséget és olyan búzát is akarunk exportálni, amelyet az importőr országok belföldi agrártermelése is produkál.

Agrártermelésünk második csoportjánál, az állattenyésztésnél az export helyzete ma ugyan nagyon súlyos, de az állattenyésztési termékek közül csak a tengerentúli fagyasztott hús és zsír jelent komoly konkurenciát. Az élő állatokban, a friss és finom állati termékekben az európai piacokon csak európai konkurrensekkel állunk szemben és ezeknek termelési költsége nem olyan sokkal kisebb a mienknél, hogy azt megfelelő racionalizálással, fuvarbeli előnyeinkkel és az áru minőségének különbségével ne tudnánk ellensúlyozni. Az állattenyésztést a mezőgazdasági termelésben leépíteni termeléstéchnikai és főleg népességgpolitikai szempontokból amúgy sem lehet. Jelenlegi állatlétszámunk különben sem elegendő egy intenzívebb gazdálkodáshoz, tehát az állatlétszámot jó volna szaporítani. Ez a takarmányféléknek nagyobb mérvű fogyasztását és biztosabb belföldi értékesítést jelentené, ami által a szántóföldi termelés korlátozása veszteségek nélkül megtörténhetné. Az állatexport terén a konkurrenseinkkel szemben nemcsak azért vagyunk hátrányos helyzetben, mert a mi mezőgazdasági termelésünk drágább, mint az övéké, hanem azért is, mert a szállítási és egyéb értékesítési költségek horribilisán magasak és miután búzáunkkal nem fogjuk tartani tudni a pozíciókat, állattenyésztésünket és annak exportját teljes erővel védeni és fejleszteni kell.

Főként az állatexporttal kapcsolatban, de a többi mezőgazdasági exportcikkre vonatkozólag is az exportálható készletekről az exportpolitikát irányító szervnek feltétlenül tudomással kell bírnia, mert ellenkező esetben a termelést nem tudhatjuk oly módon szabályozni, hogy az árak nagy ingadozását kikerülhessük és minduntalan abba a tarthatatlan helyzetbe kerülhetünk, hogy a kínos-keservesen kiharcolt kontingenseinket nem tudjuk leszállítani. A kivitel időszakos alakulásáról ma már pontosan tájékozódva vagyunk, másrészt a rövid határidőhöz kötött kontingensek a lehetőségeket egészen pontosan meg-

szabják. Ilyen kötött exportlehetőségek mellett a készletek nyilvántartása nem tűrhet további halasztást.

Ha ezekután felsorolom és összefoglalom azokat a cikkeket, amelyekben az agrárkrízis közepett kivitelünk mennyisége nem csökkent a legutolsó évben, úgy megállapíthatjuk, hogy a szarvasmarha kivételével az összes élő állatok, a hüvelyesek és az aprómagvak csoportja az értékesítési krízis legutolsó és legsúlyosabb évében is újabb és tágabb elhelyezési lehetőséget tudott biztosítani magának. Nem alaptalan azt remélni, hogy az Angliában, Franciaországban és Németországban újabban elhelyezkedő magyar hüvelyestermények, a Németországban, Franciaországban és az Egyesült Államokban mindinkább tért hódító aprómagvak kivitele az elkövetkezendő években továbbra is fokozódni fog. De hogyha nemcsak az utolsó évben történt változást nézzük, hanem kivitelünk alakulását 1929-hez viszonyítva vizsgáljuk meg, úgy azt látjuk, hogy a kulminációs évhez képest mutatkozó nagy hanyatlásban a többi agrárcikkekhez viszonyítva az állati élelmiszertermékek és a baromfi tenyésztésből származó cikkek is aránylag jól megállták helyüket, sőt a baromfi és termékeik kivitele 1929-hez képest mennyiségben emelkedett.

Ezekután talán állást foglalhatnánk a „búzával áll, vagy bukik“ kérdésben. Az agrárkivitel helyzetéről objektív szándékkal bemutatott kép azt a tanulságot mutatja, hogy tényleg szükség van a termelés átszervezésére és az export átorganizálására abból a szempontból, hogy a változott piaci lehetőségek kihasználására olyan mezőgazdasági termésfeleslegeket produkálhassunk, amelyek nagy mennyiségben és megfelelő áron helyezhetők el és az agrártermelés rentabilitását biztosítják. Azok a cikkek, amelyekben az export fejlődésének némi halvány jele a statisztikai eredményekből kiviláglik, majdnem mind olyanok, melyekben az emberi munka aránylag nagyobb mennyiségben van képviselve és melyeknek éppen az a specialitása, hogy nagyobb munkabefektetés mellett a termelt cikkek minősége is és mennyisége arányosan javul. Miután pedig a magyar agrárnépesség, technikai hátramaradottsága dacára, a föld iránti szeretetéből, a vérben lévő mezőgazdasági hajlamból, nagy igénytelenségéből és munkabírásából kifolyólag egyéb agrárországokhoz viszonyítva az olcsósággal párosult szakszerűség tekintetében kedvező helyzetben van, minél több mezőgazdasági munkát fektetünk tehát bármilyen árucikkbe, az annál piacképesebb kell hogy legyen a munka jó minőségénél és olcsóságánál fogva. Munkához jutni és munkát találni elsősorban szervezési kérdés és amennyiben választanunk kell, a magyar gyáripár termelésének fokozásánál mégis csak kézenfekvőbb, ha a mezőgazdasági termelés intenzitásának fokozása révén próbáljuk csonkaországunk túlzásfölt népét munkához juttatni.

Az elmondottak általános konklúziója tehát, hogy mezőgazdasági munkánk új irányvonalát a magyar agrármunka exportja fogja megszabni.